

CHET TILINI O'QITISHDA O'YIN USLUBI VA MEDIA DAN FOYDALANISH

Raximova Guzal Shovkatovna

Qashqadaryo viloyati

Shahrisabz shahar

10-maktab ingliz tili fani o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada pedagoglar tomonidan o'quvchilarga chet tillarini o'rgatishda va ularni mustahkamlashda o'yinlardan foydalanish muvaffaqiyat kaliti ekanligi to'g'risida fikr yuritiladi.

Kalit so'zlar: Lingvistik o'yinlar, kichik guruhlar, kungaboqar o'yini, doska, birgalikda o'naymiz, fikr.

Hozirgi rivojlanib borayotgan jamiyatimizda chet tillarini mukammal egallagan mutaxassis kadrlarga bo'lgan talab ortib bormoqda. Shuning sababdan yosh avlodni maktabgacha talim muassasidan boshlab oliy talimgacha bo'lgan davrda ham chet tillarini o'qitishga katta e'tibor qaratilmoqda. O'tgan yillarimizga nazar tashlasak uni sarxisob qilsak, ta'limda butunlay yangilanish va unga moslashish davrini boshdan kechirayotganimizni sezamiz. Bugungi kundagi shiddat bilan rivojlanayotgan ta'limda o'quvchilarni chet tillarini biladigan yetuk kadr sifatida tarbiyalash uchun uni har tomonlama rivojlantirib yuksak cho'qqilarga olib chiqishimiz uchun bizga ilg'or pedagogik texnologiyalar bilan bir qatorda ilg'or o'qituvchilar ham zarur. Chet tillarini o'rganish va o'rgatish uzoq vaqt oladigan va mukammal jarayon. Bu kishidan muntazam mehnatni va o'z ustida ishlashni talab qiladi. Og'zaki nutq malakalarini o'stirish uchun chet tillarini o'qitish jarayonida har xil interfaol metodlardan foydalanish tilni o'rganishni qiziqarli va sevimli mashg'ulotga aylantirishi aniq. O'quvchilarning chet tilida nutq boyligini va uning samaradorligini oshirish uchun darsda talimiy o'yinlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Tajribalardan ma'lumki, o'yin bu yangi tilni o'rganishda tasavvurni kengaytiradi, shu tilda o'ylash va gapirishga imkon yaratadi. O'yin yordamida xotirada unutilayotgan so'zlarni tiklash mumkin. Kichik-kichik guruhlariga bo'linib yoki umumjamoaga bo'lib o'ynaladigan o'yinlardan dars jarayonida darsda yoki to'garak mashg'ulotlarida foydalanish mumkin. Bu esa o'z navbvtida samarasini bermasdan qolmaydi albatta. Yolg'iz o'ynab biror muammoning echimini topganda o'quvchi haqiqiy quvonch hissini tuyadi. Jamoa o'yinlari esa muvaffaqiyatga erishishga o'rgatadi va nutqni erkinlashtiradi. Lingvistik o'yinlarda muloqot holatlarini yuzaga keltirib, o'quvchilarda og'zaki va yozma nuqni o'stirish mumkin.

METOD VA METODOLOGIYA Chet tilida olib boriladigan o'yinlar yoki o'yin uslubidagi mashqlarning barchasi so'zlarning sehirli olamiga yo'l ochib beradi. Shuning uchun haqiqiy chet tili o'qituvchisi bo'laman degan har bir inson ijodkor bo'lmog'i kerak deb o'ylayman, ya'ni har doim bir xil o'yinlardan foydalanavermasdan o'quvchilar bilimiga moslab, ularning so'zlarini har safar o'zgartirib, maqbulini tanlab, yangilarini yaratib va umuman shu o'yinlar yordamida darsni yanada qiziqarliroq va maroqliroq qilish mumkin. Bunaqa darslarda va to'garak mashg'ulotlarida o'quvchilar hech qachon zerikib qolmaydi va darsga to'liq qatnashadi shu bilan birga navbatdagi darsni orziqib kutadi. Quyida men darsdan bo'sh paytlarimda ingliz tilini o'rganayotgan o'quvchilarim uchun ishlatadigan o'yinlardan ayrimlarini misol qilib ko'rsatmoqchiman va kelajakda o'qituvchi bo'lmoqchi bo'lgan tengdoshlarimga ham tavsiya qilaman: 1. "Kungaboqar" o'yinida o'quvchilar 4-5 kishidan iborat guruhlariga bo'linadi. O'qituvchi fanning mavzusidan kelib chiqib, o'rtaga bitta muammoni tashlaydi. Har bir guruh kungaboqar yasab, uning markaziga doira joylashtirib, barglar yopishtiradi. Mavzuga qarab, doiraga har bir guruh umumiy bitta muammo yozilib, doskaga yopishtiriladi Ajratilgan vaqt

ichida guruhlar birgalikda fikrlarini bargga yozib, uni o„sha guruh muammosi yozilgan gulga joylashtirib qo‘yadilar. Bu uslubdan o‘tilgan mavzuni tushuntirish, uni mustahkamlash va takrorlash hamda o‘quvchilar egallagan bilimlarni aniqlashda foydalanish mumkin. Navbatdagi o„yinizda topshiriq juft- juft bo‘lib bajariladi. Bunda birinchi ishtirokchi chet tilida o„z ismini aytadi, ikkinchi ishtirokchi esa o„rtog„ining ismini aytib unga o„zining ismini ilova qiladi.

Masalan:

Birinchi o‘quvchi: My name is Jeremie

Ikkinchi o‘quvchi: His name is Jeremie and my name is Nicole. va xakozo

O‘yin shu taxlit davom etadi. Bunday o‘yinlardan o‘quv yili boshida yangi tanishayotgan o‘quvchilar bilan o‘tkazsa bo‘ladi. Shu orqali ular ingliz tilida o‘zlarining hamda o‘rtoqlarining ismlarini bilib olishadi. What is your name? What is your hobby? O‘yinida esa ishtirokchilar doira shaklida o‘tiradilar. Buning uchun yumshoq kichik koptokcha kerak bo‘ladi. Bunda boshlovchi koptokni ishtirokchilardan biriga irg‘itadi. Koptokni olgan o‘quvchi o‘z ismini aytishi va o‘zi haqida gapirishi kerak. So‘ngra u koptokni boshqa ishtirokchiga otadi. Shartni bajarolmagan o‘quvchi esa o‘yindan chiqadi.

Namuna: 1. My name is Ruslan. I like drawing pictures. 2. My name is Anne. I like reading books 3. My name is ..... I like..... Bunda sing (dance, playing football, listening to music, go to the cinema, go to the theatre, playing chess) kabilarni qo‘llash mumkin.

«**BIRGALIKDA O‘QIYMIZ**» texnikasi. Bunda o‘quv guruhi kichik guruhlariga bo‘linadi. Har bir kichik guruhda ekspert bo‘ladi va boshqalarga o‘rgatib turadi. Har bir guruhning maqsadi barcha boshqa guruhlar ishtirokchilarining mavzu bo‘yicha bilimlarini to‘liq o‘zlashtirishdan iborat. «Birgalikda o„qiyimiz» texnikasidan foydalangan holda guruhlarda ishni tashkil etish jarayonining tuzilishi:

1. Bilim darajasiga qarab 3-5 kishidan iborat bo„lgan har xil turdagi guruhlar tuziladi. 2. Har bir guruhga bitta topshiriq beriladi.

3. Har bir guruh ichida umumiy topshiriq taqsimlanadi.

4. Hamma yakkatartibdagi topshiriqni bajaradi.

5. Barcha guruh a“zolarining mini-ma“ruzalarini tinglanadi. Umumiy natijani shakllantiriladi va uni taqdimotga tayyorlanadi. Bu o‘yinlardan tashqari quyidagi mashq turlaridan ham foydalanilsa kutilgan natijalarga erishish mumkin:

1. Rasmlarni berilgan so‘zlar asosida o‘rni – o‘rniga qo‘ying.

2. Juft bo‘lib ishlang, so‘z birikmalarini dialoglarda qo‘llang.

3. Mustaqil fikrlashga o‘rgatuvchi mashqlar (orzuymdagi uy yoki kvartirani tasvirlang, chizing yoki yozing).

3. Dialogni tinglang va sahnalashtiring.

4. Tasvirdagi kamchilikni toping. Rassom qanday xato qilganini topib unga xat yozing.

5. Fikrlarni eshiting va unga o‘z munosabatingizni bildiring. Va hakozi bunday mashq turlariniyam ijodiy yondoshgan holda yana davom ettirish mumkin.

XULOSA

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki sinfda bellashuv ruhi, kayfiyatini yaratish uchun o„qituvchi oyda bir marta o„yinlar natijasini elon qilib borishi va final musobaqasini o„tkazsa maqsadga muvofiq bo„ladi. Lekin shuni esdan chiqarmaslik kerak-ki, barcha o„yinlarda eng muhimi g„alaba emas, balki ishtirok etish demakdir.

REFERENCES

1. Jalolov J.J. Chet tilo„qitish metodikasi. T.:2012.

2. Xoshimov O„, I. Yoqubov. Ingliz tili o„qitish metodikasi T.: 2003 y.

3. Рогова Г.Б., Рабинович Ф.М., Сахарова Т.Э. Методика обучения иностранным языкам в средней школе. Москва: Просвещение, 1991 г